

מ"ו. – ברכה על ישיבה בסוכה

הרב משה ליכטנשטיין

- א. בלימוד הסוגיא, יש להתמקד בנוגע לברכה על מצות סוכה בלבד ולא בעניינים החשובים האחרים במופיעים בה כברכה על מצות לולב, עשיית סוכה ועוד.
- ב. כמו כן, נעסוק בברכת הזמן אך ורק במה שנוגע להבנת מצות סוכה. לא נעסוק בברכת שהחיינו כשלעצמה וגם לא בזיקתה לעשיית סוכה או לולב, לקדושת חג או למצוות אחרות. גם לא נדון בברכת שהחיינו בליל יו"ט שני.
- ג. לא נדון בשאלה האם צריך לקדש ולברך בעמידה או בישיבה.

חלק א' – ענייני ברכות:

1. מ"ה: "אמר רב יהודה אמר שמואל... כל אימת דמשמשי בהו מברכי". תוד"ה אחד. ח"י הריטב"א ד"ה ורבה בר בר חנא "והא דא"ר יוחנן דסוכה ז' וכו' " וד"ה והא דאמרין תנאי היא.
2. רמב"ם הל' ברכות פ"א ה"י. מגן אברהם סי' תל"ב ס"ק ו'. פרי חדש או"ח סי' תל"ב סוס"ק א' "ודע שאפי' שאינו בודק... צריך להדליק".
3. פסחים ק"ד: "פשיטא היכא דאיכא שאר ירקות... לאפוקי נפשיה מפלוגתא". תוד"ה מתקיף, עד "על סדר ברכות". שם, ק"ט: רש"י ד"ה אין מפטירין (שם, מ. רש"י ד"ה באחרונה).
4. ספר המכריע לרי"ד סוס"י כ"ט "ומה שכתב דאי לא מנה בליליא... ואין מעכבין זה את זה". ארחות חיים הל' לולב סעי' י"ט "וכתב הראב"ד ז"ל שאם נטלן... שתהא ברכת הלולב פוטרן".

חלק ב' – ענייני סוכה

5. מ"ו. "ת"ר העושה סוכה לעצמו... בכל דבר ודבר תן מעין ברכתיו".
6. מ"ו. תוד"ה נכנס. ספר ההשלמה ד"ה תניא העושה לולב "אלא דאיכא לעיוני... משום סכה".
7. ברכות י"א: תוד"ה שכבר נפטר "וא"ת מאי שנא מסוכה... לישן כל שעה שירצה". תוס' ר' יהודה החסיד ד"ה משקרא ק"ש "וכבר שאלתי מרבינו תם מנוחתו כבוד... לא מצינו איסור חוץ לסוכה". רא"ש סוכה פ"ד סי' ג' "ורבינו מאיר היה מברך... בין לא סעד". שבלי הלקט סי' שמ"ו "אבל לישיב בסוכה מברכין כל שבעה... כל פעם ופעם". ארחות חיים הל' סוכה סעי' ל"ט "כל זמן שיכנס אדם... נכנס ויוצא שם בלבד אין לברך". שו"ע או"ח סי' תרל"ט ס"ח. מעשה רב סעיף ר"ח.
8. תוד"ה דכל אימת דמשמשי. תוס' הרא"ש כל אימת דמשמשי.
9. מנחת אביב עמ' 252 ד"ה ונראה "והתשובה ברורה... דבשמחת לולב הכתוב מדבר".

ציטוטי מקורות

ספר המכריע סימן כט

היום ולא הפסיד שאר הימים בכך. תדע שהרי בכל יום ויום אנו מברכים על ספירת העומר ואם איתא שאינן אלא מצוה אחת ומעכבין זה את זה כיון שבירך בלילה הראשון לא היה צריך לברך אלא היה מונה בלא ברכה. ומה שאנו מברכין בכל לילה ולילה שמע מינה שכל יום ויום מצוה בפני עצמו הוא ואין מעכבין זה את זה.

ומה שכתב דאי לא מנה בליליא קמא דלא מני בשאר לילואתה דבעי' תמימות וליכא אינו נראה לי דאם כן הוא הדין בשאר הלילו' אם שכח ולא מנה באחד מהם שוב לא ימנה שאינן תמימות אלא ודאי לא אמר רחמנא תמימות אלא שיתחיל מניינה מבערב ולא שיעכבו זה את זה שכל יום ויום הוא מצוה בפני עצמו. ואם חיסר אחד מהם [ו]לא מנה חיסר מצות אותו

ספר ההשלמה ד"ה תניא העושה לולב

בסכה בלילה הראשון, כגון שירדו גשמים, או שהיה לולה ולא ברך בשעת עשייתה, מברך שהחיינו בשעת קידוש, כשאר ימים טובים, וכשיבריא החולה או שפסקו גשמים, מברך שהחיינו, כשיאכל בסכה משום סכה.

אלא איכא לעיוני בסכה אע"פ שברך בשעת עשייתה, אמאי אינו מברך בשעת הקדוש משום יום טוב, מי גרע משאר ימים טובים. ו"ל, כיון שעקר יום טוב משום סכה הוא, כיון שברך בשעת עשייתה עולה לספקו ליום טוב. (ומיירי) [ומיהו] אם לא אכל

תוספות רבי יהודה החסיד ד"ה משקרא ק"ש¹

לישן כש"כ בכאן שדעתו כל שעה לחזור אל הלמוד שיש לומר מתוך המנהג שלא יצטרך לברך ועל הטיול ועל השנון לא שאלתי ממנו כי אם על השינה לפי שבשינה מצינו שאסור לישן חוץ לסוכה שינת עראי והחמירו בה יותר מבאכילה שאכילת עראי מותרת חוץ לסוכה וכיון דברכינן על האכילה כש"כ על השינה אלא א"כ יהא טעם לחלק אבל בטיול ושנון לא מצינו איסור חוץ לסוכה

וכבר שאלתי מרבינו תס מנוחתו כבוד על ברכת הסוכה אם צריך לברך כשנכנס לישן בה כי הייתי מחשב כי אין צריך לברך כי שמא לא יוכל לישן בה וכשהוא ממש סמוך לשינה אין יכול לברך מפני השינה שקפצה עליו ולכך נהגו שלא לברך והשיבני כי על כל מצות סוכה שקייס מסעודה אחת ועוד סעודה אחרת כגון שינה וטיול ושנון ברכת לישב בסוכה שבירך בסעודתו פוטרנו מלברך עליהם ואם שם אין צריך לברך על השינה מטעמו של רבינו יעקב ואפי' הסיח דעתו משינה והלך למלאכתו ושוב נמלך

ציטוט וחיזוק

עמק ברכה סעודת פורים

שמעתי בשם הגאון מרן ר' ישראל סלנטר ז"ל שאמר, הא דחייב לבסומי עד דלא ידע וכו', אין פירושו שחייב להשתכר ואינו יוצא ידי המצוה אם לא נעשה שכור מהיין, אלא עיקר המצוה היא רק לשתות יין ולהתבסס, אבל אינו נפטר אם כבר שתה ונתבסס, אלא מחויב עוד לחזור ולשתות, וככה נמשכת חיוב מצוה זו של משתה ושמחה כל יום פורים, ואינו נפטר ממנה עד שישתכר ולא ידע בין ארור המן וכו', שאז נפטר ממצוה זו, כדין שכור ושוטה שפטור ממצוה. ונמצא שהשיעור עד דלא ידע אינו שיעור בקיום המצוה, אלא הוא שיעור לענין לפטור מהמצוה. ואולי אפשר זה להעמיס בלשון הרמב"ם, שלענין בשר כתב: "שיאכל" בשר, ולענין יין כתב: "ושותה" יין, ולא כתב "ושותה" יין, והיינו משום שהמצוה של יין היא מצוה נמשכת כל היום, ולזה דקדק לכתוב: "ושותה" יין, פעולה נמשכת, לשון הוה, ואינו נפטר עד שישתכר וירדם בשכרותו. אך ברש"י מפורש שהמצוה היא להשתכר ביין. וכן כתב הטור.

---

¹ תוספות רבי יהודה החסיד אינו של רבי יהודה החסיד (בעל "ספר החסידים") אלא של רבי יהודה בן רבי יצחק, המכונה גם רבי יהודה שירליאון – נכדו של רבי יהודה בן יום טוב מבעלי התוספות.